

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/14/2001

CZTERY REFORMY W OPINII SPOŁECZNEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, STYCZEŃ 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Minęły dwa lata od chwili rozpoczęcia reformy systemu emerytalnego, ochrony zdrowia oraz reformy administracyjno-samorządowej. Właśnie mamy półmetek drugiego roku nauki w gimnazjach, których powołanie zapoczątkowało reformowanie szkolnictwa. Wydaje się, że upłynęło dostatecznie dużo czasu, aby społeczeństwo mogło oswoić się z wprowadzonymi zmianami i wyrobić sobie opinię na temat ich skutków.

Przedstawiamy ogólne oceny dotyczące reformowanych dziedzin¹, natomiast opinie o zmianach, jakie należałoby wprowadzić w obecnie obowiązującym systemie emerytalnym, szkolnictwie, opiece zdrowotnej oraz funkcjonowaniu władz samorządowych, aby usprawnić ich działanie, zostaną opublikowane w odrębnych komunikatach².

OCENA FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJI PO WPROWADZENIU ZMIAN

Ogólnie można stwierdzić, że społeczeństwo krytycznie ocenia funkcjonowanie wszystkich reformowanych dziedzin. W ocenie każdej z czterech sfer życia publicznego przeważają opinie negatywne. Stan ten utrzymuje się od czerwca ubiegłego roku, kiedy to po raz pierwszy badaliśmy społeczne opinie na ten temat.

Mimo nieznacznej poprawy (4-punktowy spadek liczby ocen negatywnych) nadal najkrytyczniej oceniana jest opieka zdrowotna. Przejawia się to przede wszystkim w tym, że opinie negatywne kilkakrotnie przeważają nad pozytywnymi. Obecnie blisko dwie trzecie

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (128) przeprowadzono w dniach 5-8 stycznia 2001 roku na 1069-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Komunikaty poświęcone szczegółowym ocenom reform: emerytalnej, szkolnictwa, samorządowej i ochrony zdrowia oraz opinie o potrzebie wprowadzenia zmian w każdej z reformowanych dziedzin - w przygotowaniu.

badanych (62%) ocenia, że opieka zdrowotna funkcjonuje gorzej niż przed wprowadzeniem reformy. Co ósmy respondent (13%) jest odmiennego zdania, a co piąty (21%) uważa, że opieka zdrowotna funkcjonuje tak samo jak przed reformą - *ani lepiej, ani gorzej*. W ocenie tej dziedziny życia publicznego ankietowani mają wyrobione opinie (tylko 5% wskazań „trudno powiedzieć”).

Utrzymuje się też krytyka funkcjonowania polskiego szkolnictwa, odnotowana we wcześniejszych pomiarach. Podobnie jak w poprzednio, obecnie ponad jedna trzecia ankietowanych (37%) ocenia, że po reformie szkolnictwo funkcjonuje gorzej, 14% wyraża opinię przeciwną, a jedna czwarta (26%) nie dostrzega zmian (*ani lepiej, ani gorzej*). Ponad jedna piąta badanych (23%) nie ma wyrobionej opinii na ten temat.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie funkcjonuje(a) lepiej czy też gorzej niż przed wprowadzeniem reformy:	Znacznie lepiej i trochę lepiej			Ani lepiej, ani gorzej			Trochę gorzej i znacznie gorzej			Trudno powiedzieć		
	VI 2000	X 2000	I 2001	VI 2000	X 2000	I 2001	VI 2000	X 2000	I 2001	VI 2000	X 2000	I 2001
	w procentach											
- opieka zdrowotna	12	11	13	18	18	21	66	66	62	4	5	5
- szkolnictwo	16	12	14	23	26	26	35	38	37	26	23	23
- system ubezpieczeń emerytalnych	19	16	13	21	19	18	31	30	28	29	34	40
- władze samorządowe (gminne, powiatowe)	20	14	13	35	42	38	23	24	28	22	20	22

Od października 2000 w zasadzie nie zmieniła się też ocena władz samorządowych (gminnych, powiatowych). Podobnie jak jesienią ubiegłego roku, tylko mniej więcej co ósmy badany (13%) ocenia, że zreformowane władze samorządowe funkcjonują lepiej niż przed reformą. W tym czasie nieznacznie wzrosła (z 24% do 28%) liczba osób wystawiających samorządom ocenę negatywną, zmalał zaś (z 42% do 38%) odsetek oceniających, że obecnie władze samorządowe działają tak samo jak przed wprowadzeniem reformy - *ani lepiej, ani gorzej*. Nadal jedna piąta ankietowanych (22%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

Nieznacznie zmieniły się opinie o funkcjonowaniu zreformowanego systemu emerytalnego. Wyraża się to przede wszystkim we wzroście (o 6 punktów procentowych) liczby wskazań „trudno powiedzieć”. Minimalnie zmalało (z 16% do 13%) przekonanie, że obecnie system emerytalny funkcjonuje lepiej niż przed wprowadzeniem reformy. Pozostałe opinie utrzymały się na dotychczasowym poziomie: 18% badanych nie dostrzega zmian, a ponad jedna czwarta (28%) wystawia zreformowanemu systemowi ocenę negatywną.

Ogólnie można skonstatować, że od jesieni ubiegłego roku opinie na temat funkcjonowania poszczególnych dziedzin pozostały stabilne. Jednak od pierwszego pomiaru (czerwiec 2000) można mówić o pewnych zmianach opinii w przypadku władz samorządowych oraz funkcjonowania systemu emerytalnego. Wprawdzie zmiany są niewielkie, ale godne odnotowania. Od czerwca ubiegłego roku wyraźnie wzrosła niepewność społeczeństwa w ocenie funkcjonowania wdrożonego systemu emerytalnego. Wyraża się to przede wszystkim we wzroście (z 29% do 40%) odsetka Polaków, którzy nie mają wyrobionej opinii na ten temat. W tym czasie powoli, ale systematycznie narastała krytyka funkcjonowania władz samorządowych: 7-punktowemu spadkowi ocen pozytywnych towarzyszył 5-punktowy wzrost ocen negatywnych.

DLA KOGO SĄ REFORMY?

Po dwóch latach od rozpoczęcia reform emerytalnej oraz administracyjno-samorządowej najczęstsze jest przekonanie, że nie mają one znaczenia dla przeciętnego obywatela (odpowiednio: 39% i 45% wskazań). Co więcej, od czerwca '99 przeświadczenie to systematycznie rośnie w odniesieniu do reformy administracyjno-samorządowej. Również w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła (z 37% do 44%) grupa badanych, którzy sądzą, że reforma szkolnictwa jest bez znaczenia dla ludzi takich jak oni.

W ocenie zmian systemu opieki zdrowotnej przeważa opinia, że wprowadzenie reformy służby zdrowia nie jest korzystne dla ludzi (55%).

Tabela 2

Jak Pan(i) sądzi, czy dla ludzi takich jak Pan(i) wprowadzenie:	Jest korzystne					Nie ma znaczenia					Jest niekorzystne					Trudno powiedzieć				
	III '99	VI '99	XII '99	VI '00	I '01	III '99	VI '99	XII '99	VI '00	I '01	III '99	VI '99	XII '99	VI '00	I '01	III '99	VI '99	XII '99	VI '00	I '01
	w procentach																			
- reformy systemu emerytalnego	28	29	30	24	22	36	35	36	39	39	17	17	17	21	18	20	19	17	16	22
- reformy służby zdrowia	21	18	19	19	15	14	14	10	17	20	46	50	59	55	55	20	19	13	9	11
- reformy administracji państwowej (samorządowej) - związanej z wprowadzeniem powiatów i zmniejszeniem liczby województw	17	20	20	18	12	33	30	35	40	45	23	19	25	21	24	27	31	20	21	19
- reformy edukacji, szkolnictwa	-	-	-	18	13	-	-	-	37	44	-	-	-	23	25	-	-	-	22	18

W pierwszym roku wdrażania reformy emerytalnej opinie dotyczące związanych z nią społecznych korzyści były stabilne: około 30% badanych uważało ją za korzystną dla zwykłych ludzi, ponad jedna trzecia (35-36%) sądziła, że jest ona bez znaczenia, a 17% postrzegало zmiany jako niekorzystne dla siebie i innych. Wyraźnie więc widać, że w pierwszym roku wdrażania reformy odsetek osób dostrzegających korzyści wynikające z wprowadzenia zmian przeważał nad liczbą respondentów podzielających pogląd, że reforma jest niekorzystna dla ludzi. W drugim roku wdrażania reformy emerytalnej nastawienie do niej się zmieniło. Umocniło się przekonanie, że nie ma ona znaczenia dla zwykłych ludzi, a bilans społecznych korzyści i strat prawie się zrównoważył (24% i 21%). Od czerwca 2000 sytuacja w zasadzie nie uległa zmianie. Obecnie odsetki osób oceniających, że wprowadzenie reformy emerytalnej jest korzystne, i wyrażających przeciwną opinię na ten temat są porównywalne (22% i 18%). Niemal dwie piąte badanych (39%) ocenia, że reforma emerytalna jest bez znaczenia dla ludzi takich jak oni, a jedna piąta (22%) powstrzymuje się od wystawienia oceny. Można więc powiedzieć, że opinie o skutkach tej reformy się ustabilizowały.

Zmienia się nastawienie do reformy administracyjno-samorządowej. W pierwszym i drugim roku jej funkcjonowania liczba osób oceniających, że wprowadzenie tej reformy jest korzystne dla ludzi, utrzymywała się na tym samym poziomie, a liczba wyrażających przeciwną opinię wprawdzie się wahała, ale odsetki ocen pozytywnych i negatywnych były porównywalne. Natomiast od czerwca '99 systematycznie rośnie przeświadczenie, że reforma administracji państwowej nie ma znaczenia dla zwykłych ludzi. Jednocześnie od czerwca ubiegłego roku zmalała (z 18% do 12%) liczba osób przekonanych, że ta reforma jest dla ludzi korzystna, minimalnie zaś wzrósł (z 21% do 24%) odsetek oceniających ją jako niekorzystną. Zmiany te sprawiły, że liczba osób postrzegających wprowadzone zmiany jako niekorzystne dla ludzi jest dwukrotnie wyższa od liczby oceniających je jako korzystne. Największa część badanych (45%) uważa, że dla przeciętnego obywatela ta reforma nie ma żadnego znaczenia. Nadal co piąty ankietowany (19%) nie potrafi zająć stanowiska w tej sprawie.

Od czerwca ubiegłego roku wzrosło również (z 37% do 44%) przekonanie, że reforma edukacji nie ma znaczenia dla zwykłych ludzi. Jednocześnie zmalała (z 18% do 13%) liczba osób sądzących, że reforma szkolnictwa jest korzystna. Podobnie jak pół roku temu, co czwarty badany (25%) ocenia, że jest ona niekorzystna. Tym samym w ogólnym bilansie przeważają oceny negatywne. Niemal co piąty ankietowany (18%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

W ciągu pierwszego roku funkcjonowania nowego systemu opieki zdrowotnej systematycznie narastało przekonanie, że wprowadzone zmiany są niekorzystne dla ludzi. W drugim roku obowiązywania reformy służby zdrowia odnotowaliśmy niewielki spadek ocen negatywnych (o 4 punkty). Nie zmienia to jednak faktu, że spośród czterech reformowanych dziedzin funkcjonowanie ochrony zdrowia na nowych zasadach od początku było najbardziej krytykowane przez społeczeństwo. Obecnie, podobnie jak w czerwcu ubiegłego roku, przeważa opinia, że reforma służby zdrowia jest niekorzystna dla ludzi (55%). W ciągu ostatniego półrocza minimalnie wzrosło (z 17% do 20%) przekonanie, że wprowadzone zmiany nie mają znaczenia, nieco zmalał też (z 19% do 15%) odsetek badanych

korzystnie oceniających reformę. Co dziewiąty respondent (11%) nie ma wyrobionej opinii na temat korzyści wynikających dla ludzi z wprowadzenia reformy opieki zdrowotnej.

★

★

★

W ocenie każdej z czterech reformowanych dziedzin przeważają opinie, że po wprowadzeniu zmian funkcjonuje ona gorzej niż przed reformą. Od jesieni ubiegłego roku oceny funkcjonowania reformowanych sfer życia publicznego się nie zmieniły. Najkrytyczniej oceniana jest pod tym względem opieka zdrowotna. W najmniejszym stopniu odczuwane są skutki zmian po wprowadzeniu reformy samorządowej. Tak można interpretować fakt, że blisko dwie piąte badanych (38%) jest zdania, że władze samorządowe działają tak samo jak przed wprowadzeniem reformy - *ani lepiej, ani gorzej*.

Wydaje się, że nastąpiła pewna dezorientacja w ocenie skutków systemu ubezpieczeń emerytalnych. Wskazuje na to wzrost liczby osób, które nie mają wyrobionej opinii zarówno o skutkach zmian dla funkcjonowania systemu jako całości, jak i na temat korzyści wynikających dla zwykłych ludzi. Również w odniesieniu do reformy szkolnictwa oraz reformy administracyjno-samorządowej blisko połowa badanych ocenia, że ich wprowadzenie nie ma znaczenia dla ludzi takich jak oni. W miarę upływu czasu słabnie przekonanie, że reformy są korzystne dla zwykłych ludzi.

Opracowała

Macieja FALKOWSKA